

ԱՊԱԳԱՅ

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻ 2403 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2023
• VOL. XLIII, NO 2403 • 25 SEPTEMBRE 2023 • MONDAY, 25 SEPTEMBER 2023

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱՐՅԱՆ՝ ՀԱՅՈՅ ԱՇԽԱՐՀԸ ԱՅՍՕՐԵՐՈՒՄ Կ'ԱՊՐԻ ԳԵՐՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՏԻՆ ՊԱՅԵԼ ԳԵՐԱՉԱԼՈՒՐՁ ԿԵՅՈՒՍԺՔ ԳՎՏԱՆԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ

Թանկագին ընթերցող հայրենակիցներ, «ԱՊԱԳԱՅ»-ն իր այսօրուայ թիվը կը հրատարակե ազգային արտասովոր պայմաններու մէջ: Արդարեւ քաղաքական կացութիւնը Արցախի եւ Հայաստանի մէջ անկայուն է եւ ենթակայ է օրէ օր եւ նոյնիսկ ժամէ ժամ կարելոր փոփոխութեանց: Հետեւաբար մեր այսօրուայ հրատարակած տեղեկութիւնները եւ լուրերը կրնան վաղն իսկ փոխուած վիճակներու մէջ գտնուիլ: Պարտինք հաւաքաբար այս օրերուն դրսեւորել աշխրջութիւն եւ միասնականութիւն գորավիզ կանգնելու համար հայրենիքին եւ մեր ժողովուրդին: «ԱՊԱԳԱՅ»

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ԱՐՅԱՆԻ ՏԱՐԲԵՐ ԲԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄ ԶԵՌԱՐԿԱԾ Ե ԼԱՅՆԱԾԱԲԱԼ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ

Երեքշաբթի՝ 19 Սեպտեմբեր 2023-ին, ժամը 13-ի սահմաններուն, ատրպէյ-ճանական զինուժը շփման գիծի ամբողջ երկայնքով իրականացնելով հրթիռահրետանային նախապատրաստութիւն, փորձած է յառաջանալ Արցախի Պաշտպանութեան բանակի պաշտպանութեան խորքը, հաղորդած է Լեռնային Ղարաբաղի ռազմական գերատեսչութիւնը:

«Իրային զօրքերը ցուցաբերած են յամառ դիմադրութիւն», ըսուած է հաղորդագրութեան մէջ:

Ըստ Արցախի արտաքին քաղաքական գերատեսչութեան՝ հաւաքագրուած տուեալներուն համաձայն՝ կայ բազմաթիւ զոհեր եւ վիրաւորներ:

Ղարաբաղեան կողմը դիմած է ատրպէյճանական կողմին՝ անյապաղ դադարեցնելու կրակը եւ ստեղծուած իրավիճակը հանգուցալուծելու նպատակով նստելու բանակցութիւններու սեղանին շուրջ, յայտնած է Արցախի տեղեկատուական շտապը:

Ռուսաստանը հակամարտող կողմերուն կոչ րած է դադարեցնելու արիւնահեղութիւնը Ղարաբաղի մէջ եւ վերադառնալու դիւանագիտական կարգաւորման, յայտնած է Արտաքին Գործերու նախարարութեան խօսնակը:

Միւս կողմէ, Ատրպէյճանի պաշտպանութեան նախարարութիւնը յայտարարած է, որ Ղարաբաղի մէջ «հակաահաբեկչական գործողութիւններ» կը սկսի, այդ շարքին՝ «վերականգնելու Ատրպէյճանի հանրապետութեան սահմանադրական կարգը»:

Նախքան յարձակումը, Պաքուն Արցախի Հանրապետութեան Պաշտպանութեան բանակը մեղադրեց սադրիչ գործողութիւններ իրականացնելու համար, որուն հետեւանքով երկու տարբեր պայթուումներ իբր 6 ատրպէյճանցի զոհուած է, ապա յայտարարեց Ղարաբաղի մէջ «հակահաբեկչական գոր-

ծողութիւններու» մեկնարկի մասին:

«Ղարաբաղի տնտեսական տարածաշրջանին մէջ լայնածաւալ սադրանքները ճնշելու, հայկական զինուած ուժերու զինաթափումն ու մեր տարածքներէն դուրսբերումը, ռազմական ենթակառուցածքները չեզոքացնելու, բրոնազարաւումէն ազատագրուած տարածքներ վերադարձող քաղաքացիական բնակչութեան, շինարարական վերականգնողական աշխատանքներու մէջ ներգրաւուած քաղաքացիական ծառայողներու եւ մեր զինուորականներու անվտանգութիւնն ապահովելու, ինչպէս նաեւ Ատրպէյճանի հանրապետութեան

Շար. - էջ 3

ԵՐԵՒԱՆԻ ԱԲԱԳԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ ՈՉ ՄԵԿ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՅԺ ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ԿՐՅԱՒ ՏԻՐԱՆԱԼ

Կիրակի՝ 17 Սեպտեմբեր 2023-ին, տեղի ունեցած Երեւանի ընտրութեանց նախնական արդիւնքներով աւագանի կազմ անցած ուժերէն որեւէ մէկը չկրցաւ կազմել մեծամասնութիւն եւ չի կրնար ստանալ քաղաքապետի աթոռը:

Աւելի քան 234 հազար ընտրողներու ձայները բաշխուած են հետեւեալ ձեւով. «Քաղաքացիական պայմանագիր»-ը ստացած է աւելի քան 75 հազար քուէ կամ ձայներուն 32,5 տոկոսը, «Ազգային առաջընթաց»-ը՝ աւելի քան 43 հազար քուէ կամ ձայներուն 18,9 տոկոսը, «Մայր Հայաստան» դաշինքը՝ 15,4 տոկոսը, «Հանրապետութիւն»-ը՝ 11,3 տոկոսը, «Հանրային ձայն»-ը՝ 9,7 տոկոսը: Միւս կուսակցութիւններուն հաւաքած ձայները անցողիկ 4 տոկոսէն պակաս էին:

Վերջնական արդիւնքները Կեդրոնական ընտրական յանձնախումբը պիտի հրապարակէ 24 Սեպտեմբերին՝ քուէարկութենէն 1 շաբաթ ետք, այդ ժամանակ պարզ պիտի ըլլայ նաեւ ամէն մէկ

քաղաքական ուժի ստացած տեղի վերջնական բաշխումը, մինչ այդ ընտրական օրէնսգիրքին մէջ եղած բանաձեւի ու քուէարկութեան նախնական թիւերու միջոցով կարելի է ստանալ հետեւեալ պատկերը. Երեւանի աւագանի 65 տեղերէն 24-ը կը ստանայ «Քաղաքացիական պայմանագիր»-ը, 14-ը՝ «Ազգային առաջընթաց»-ը, 12-ը՝ «Մայր Հայաստան»-ը, 8-ը՝ «Հանրապետութիւն»-ը եւ 7-ը՝ «Հանրային ձայն» կուսակցութիւնը:

«Շեմը յաղթահարած քաղաքական ուժերը պիտի սպասեն մինչեւ գործող աւագանիի լիազօրութիւններու աւարտը՝ 10 Նոկտեմբեր: 10 Նոկտեմբերին նորընտիր աւագանին պէտք է գումարէ առաջին նիստը, եթէ որեւէ քաղաքական ուժ չունի 50+ աթոռ, ապա այդ պարագային արդէն աւագանին պէտք է երկշաբաթեայ ժամկէտի մէջ ընտրէ քաղաքապետ», յայտնեց Կեդրոնական ընտրական յանձնախումբի նախագահ Վահագն Յովակիմեան:

Եթէ այս 2 շաբթուան ընթացքին աւագանիի անդամները չկարողանան համաձայնութեան գալ եւ ընտրել քաղաքապետ, աւագանիի ընտրութիւններու նոր թուական պիտի որոշուի: Մինչեւ լուրին հաղորդումը՝ քաղաքական ուժերը կը խօսէին հաւանական համաձայնական դաշինքներու մասին:

ՍԱ ԽԱԽԱՄՆԵՐԸ ԻՆՉՈ՛Ւ ԿԱՏՂԵՑԱՆ

ՅԱԿՈՒ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ

Քեյնսըն (Գերմանիա) ստացուած գրութիւն մը, կը տեղեկացնէ, թէ Եւրոպայի Ռապաբլիսական կեդրոնը (Rabbinical Centre of Europe), կրճատ՝ RCE, նամակ մը յղեր է Հայաստանի ղեկավարութեան՝ հայ ժողովուրդէն պահանջելով «անյապաղ եւ ամբողջովին դադարեցնել Ցեղասպանութիւն բառին գործածութիւնը», յատկապէս երբ հարցը կը վերաբերի Ատրպէյճանի կողմէ Արցախի ինսամստայ պաշարումին: Ու կարծես քիչ ըլլար այդ պահանջը, RCE-ի նամակը բացայայտօրէն կ'անտեսէ 1915 թուականի Հայոց ցեղասպանութիւնը՝ սահմանելով, որ «սարսափեցնող արտայայտութիւնները պատշաճ են միայն «նպատակային, հետեւողական (systematic) եւ լայնընդգրկուն այն ցեղասպանութեան համար, որ մարդկութեան պատմութեան ընթացքին տեղի ունեցած է, որով տառապած է հրեայ ժողովուրդը: «Հոլոքոսթը»:

RCE-ի նամակը, որ մէկ այլ տեղեկութեամբ Եւրոպական 20 երկիրներէ շուրջ 50 ռապաբլներու կամ խախամներու հաւաքական կարծիքը եւ ուղղուած է ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին եւ նախագահ Վահագն Խաչատուրեանին, աւելի եւս առաջ երթալով կը բացայայտէ հրեայ կրօնաւորներուն պոչի ցաւը՝ քաղաքական դիրքորոշումն ալ, երբ որպէս օրինակ հայոց «անընթացակառուցեան» եւ «սխալակառուցեան» կը վկայակոչէ աւելի քան 9 ամիսէ ի վեր արցախահայութեան պարտադրուած տառապանքը ցեղասպանական արարք բնութագրելը, ու տակաւին՝ կը դատապարտէ հայ ժողովուրդը Ցեղասպանութիւն եզրոյթը «քաղաքական նպատակներով» շահարկելու համար, մինչդէռ, նամակագիրներուն կարծիքով, տեղի ունեցածը ընդամենը Ատրպէյճանի ներքին խնդիր է, կամ իրենց բառով՝ conflict-ը:

Աւելցնենք նաեւ, որ RCE-ն նախապէս մէկ այլ առիթով պաշտօնապէս քննադատեր էր Ատրպէյճանը դիւանա-ցընելու (demonization) փորձերը եւ Հայաստանը համարեր էր «Թեհրանի այաթոլլահներուն դաշնակից»...

Այսպիսով՝ Եւրոպայի հրեայ կրօնաւորներուն «պոչի ցաւերը» դարձան երեք հատ, առայժմ:

Եզրոյթին իրենց մեկնաբանութեամբ՝ միայն Հոլոքոսթն է արժանի ցեղասպանութիւն կոչուելու, հետեւաբար մը-նացեալները, ներառեալ Արցախի արգելափակումը, արաբական արտայայտութեամբ՝ «ֆրաթ», մանրուք բաներ են:

Արցախի մէջ եւ շուրջ տեղի ունեցող իրադարձութիւնները Ատրպէյճանի ներքին խնդիրները կը հանդիսանան, որմէ կարելի է հետեւցնել, թէ «ներքին» այդ խնդիրն ոչ որ իրաւունք ունի խառնուելու:

Հայաստանը, հետեւաբար նաեւ հայերը, Իրանի Իսլամական հանրապետութեան բարեկամներն են, ուստի՝ Իսրայելի պետութեան հակառակորդները:

Ցեղասպանութիւն եզրոյթի սահմանման հարցը հոս քննարկելը, աւելի եւս՝ վիճարկելը, բոլորովին աւելորդ կը նկատուի: Հրեայ խախամներուն չար բախտէն՝ այդ եզրոյթի լաւագոյն մեկնաբանութիւնը տուած են հրեայ գիտնականները՝ Լեմբինէն սկսեալ մինչեւ Իսրայել Չառնի եւ ուրիշներ: Խախամները Թալմուդէն բացի պէտք է կարդան անոնց աշխատութիւնները եւ յետոյ միայն բարբաջեն:

Պաշարուած եւ սովամահութեամբ ցեղասպանութեան դատապարտուած արցախահայութեան վիճակը լաւագոյնս բնութագրողը Միջազգային դատարանի նախկին գլխաւոր դատախազ, մեծահամբաւ իրաւագետ Լուիս Մորենո Օքամպոն է եւ ոչ թէ մենք: Հետեւաբար խախամները անոր պէտք է ուղղեն իրենց քննադատութեան սլաքները:

Ինչ կը վերաբերի Թեհրանի այաթոլլահներու դաշնակիցը ըլլալու հարցին՝ խախամներուն խորհուրդ պէտք է տալ իրենց քաղաքական եւ միայն քաղաքական հարցերը Պարսկաստանի հետ՝ մեր միջոցով ու մեր երկրի միջոցով չփորձել լուծել: Պարսկաստանն ու պարսիկ ժողովուրդը մեր դրացիները եղած են պատմութեան

անյիշելի ժամանակներէն մինչեւ օրս: Խախամները պէտք է միշտ յիշեն, որ իրենց «Աւետեաց երկիրն» էր, Իսրայելը, որ թուրք շէյխերուն եւ իմամներուն հետ ձեռք-ձեռքի տուած յարձակեցան մեր վրայ վերջին պատերազմին, եւ հիմա ալ պատրաստ են նոյնը ընել, եթէ չվախնան «Թեհրանի այաթոլլահներէն»:

Մէկ կողմ թողլով խախամներուն ցեղապաշտական-ռասիստական նկրտումները Հոլոքոսթը ֆէթիշացնելու եւ 2-րդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքին հրեայ ժողովուրդին թափած արիւնն ու տառապանքը քաղաքական ու քարոզչական դրամագլուխի վերածելու, ատենն է անոնց յիշեցնելու, որ հայ ժողովուրդը հրեայ ժողովուրդին մէջ, յատկապէս Սփիւռքի տարածքին համախոհ շատ բարեկամներ ունի, որոնք, վստահ եմ, անպատասխան պիտի չթողուն RCE-ի ցափռուածութիւնը:

Յօդուածին սկիզբը ըսուեցաւ, որ RCE-ի նամակ-յայտարարութիւնը ուղղուած եղած է ՀՀ վարչապետին ու նախագահին: Արդ, մենք չենք գիտեր, թէ հայ պաշտօնեաները ինչ պատասխան տուած են այդ նամակ-հրահանգին, եւ ընդհանրապէս չենք գիտեր, թէ որեւէ նամակ-պատասխան տրուած է ռապաբլներուն: Սակայն անհրաժեշտ կը նկատենք տեղեկացնելու, որ RCE-ի նամակը բնաւ պատահական չէ: Փաստ՝ ճիշդ այս օրերուն հրապարակուեցաւ Ատրպէյճան «այաթոլլահ» Շիւքրիզատի կոչը՝ ուղղուած հայաստանաբնակ հրեական համայնքին՝ փոխադրուելու Պաքո, այն փոքրաթիւ եւ յարգուած համայնքը, որ աւելի քան 150 տարիէ ի վեր հաստատուած է Հայաստան, եւ գիտութեան, արուեստի եւ այլ ասպարէզներու մէջ յաջողած ներկայութիւն մը կը կազմէ:

Ատրպէյճանի կրօնապետին այդ կոչը, իմ կարծիքով, կրնայ նախագգուշական հանգամանք մը ունենալ, որով, կը խորհիմ, մեր երկրի համապատասխան մարմինները պէտք է զբաղին: Եւ ոչ միայն այդ մարմինները: Խնդրոյ առարկայ եւ յարակից հարցերով պէտք է զբաղին նաեւ Սփիւռքի մեր այն ազգակիցները, որոնք կապեր ունին հրեայ կազմակերպութիւններու, անհատներու եւ կրօնականներու հետ: Հարցը մեզի համար կարելի է թէ քաղաքական, թէ քարոզչական եւ թէ այլ տեսակետներէ:

Պէտք է գտնենք հարցի բանալին՝ խախամները յանկարծ ինչո՞ւ կատղեցան:

Երեւան
«ՊԱՅՔԱՐ» շաբաթաթերթ

ԱՅ ՄԻՊ. « ԱՐՑԱԽԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ ՄՆԱՅԱԾ Է ԱՌԱՆՑ ԵՆԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ, ՍՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ՉԵՌՈՒՑՄԱՆ»

Ատրպէյճանը կը շարունակէ թիրախ դարձնել Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքացիական բնակչութիւնը: Այս մասին X ցանցի միջոցով կը յայտնէ Արցախի մարդու իրաւունքներու պաշտպան Գեղամ Ստեփանեան՝ նշելով, որ Արցախի շատ բընակիչներ ցուրտ ջերմաստիճանի պայմաններուն մէջ մնացած են առանց լոյսի, ուտելիքի եւ ջեռուցման:

«Արցախի ամբողջ բնակչութիւնը կը շարունակէ մնալ ասպատանարաններու մէջ առանց ելեկտրականութեան, հաղորդակցման միջոցներու, մնունդի եւ ջեռուցման՝ ցուրտ ջերմաստիճանի պայմաններուն մէջ: Ատրպէյճանը կը շարունակէ թիրախ դարձնել քաղաքացիական ենթակառուցուածքները եւ քաղաքացիական բնակչութիւնը՝ օգտագործելով ռազմական թռիչքներ, հրետանի եւ անօդաչու թռչող սարքեր», - յայտնած է Արցախի ՄԻՊ-ը:

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manoogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ԱՐԵՏԻՍ ՂՎԳՂՍԵԱՆ

Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍԱԼԲԻ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄԱՏԱԹ Բ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec

PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

ՊԱՔՈՒԻ ՀԵՏ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԲՈՐՈՒԹՅՈՒԹՅՈՒՆ ՉԻԿԱՅ

Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչ Դավիթ Մելքումեանը Եվլախի մէջ տեղի ունեցած հանդիպման ասարտին յայտարարած է, որ Պաքոնի հետ վերջնական համաձայնութիւն չի կայ, պէտք է համաձայնեցնել մանրամասները:

Ըստ աղբիւրին՝ Ատրպէյճանի ներկայացուցիչը յայտարարած է, որ ընթացող բանակցութիւնները կարող են յանգեցնել խաղաղութեան պայմանագրի կնքման, որ վերջ կու տայ հակամարտութեան:

Էլչին Ամիրբեկովը Sky News Arabia-ին ալ ըսած է, որ դժուար է ակնկալել բոլոր խնդիրներու լուծումը մէկ հանդիպման ընթացքին:

«Ես կը կարծեմ, որ այսօրուայ բանակցութիւնները Եվլախի մէջ բազմաթիւ սպասուող հանդիպումներէն առաջինն է: Պէտք չէ ակնկալել, որ Ղարաբաղի հայերու և Ատրպէյճանի միջեւ բոլոր խնդիրները հնարաւոր կ'ըլլայ լուծել մէկ հանդիպման ընթացքին», - ըսած է Ամիրբեկովը, եւ աւելցուցած է՝ Լեռնային Ղարաբաղի հայերու հետագայ ճակատագիրը Ատրպէյճանի ներքին գործն է:

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ... Շար. - էջ 1 - ԷՆ

սահմանադրական կարգը վերականգնելու նպատակով, տարածաշրջանին մէջ սկսած են տեղական բնոյթի հակաահաբեկչական միջոցառումներ», ըսուած է Ատրպէյճանի Պաշտպանութեան Նախարարութեան յայտարարութեան մէջ:

Պաքոն կը նշէ, որ ատրպէյճանական կողմը իր գործողութիւններուն մասին տեղեկացուցած է Ռուսաստանի Դաշնութեան խաղաղապահ զօրախումբի հրամանատարութիւնը եւ թուրք-ռուսական դիտորդական կեդրոնին ղեկավարութիւնը:

Ատրպէյճանի նախագահի օգնական չիքմեթ Նաճիբի, իր հերթին, յայտնած է, որ Ղարաբաղի հայերուն ուղարկուած են SMS հաղորդագրութիւններ՝ նախազգուշացնելով հակաահաբեկչական գործողութիւններու մասին:

«Հաղորդագրութիւններուն մէջ հայերուն կը յորդորուէր հեռու մնալ ռազմական կառոյցներէ», ըսած է Նաճիբի:

ԱՐՑԱԽԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԾ ԵՆ ԼՈՒԾԱՐԵԼ ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ՔՆՆԱՐԿԵԼ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱՐԿՄԱՆ ՀԱՐՅԸ

Չորեքշաբթի՝ 20 Սեպտեմբեր 2023-ին, Արցախի Հանրապետութեան իշխանութիւնները համաձայնած են լուծարել Արցախի պաշտպանութեան բանակը եւ քննարկել Ատրպէյճանի հետ համարկումի հարցը:

Այս որոշումը յայտարարելէ առաջ Արցախի նախագահը հրաւիրած էր Անվտանգութեան խորհուրդի նիստի, որուն մասնակցած են քաղաքական բոլոր ուժերն ու նախկին նախագահներ Արկաղի Ղուկասեանը, Բակօ Սահակեանը եւ Արայիկ Յարութիւնեանը:

Արցախի Հանրապետութեան նախագահ՝ Սամուէլ Շահրամանեանը որոշումը հրապարակելէ առաջ ըսած էր, թէ Արցախը հարկադրուած պիտի ըլլայ դիմելու համապատասխան քայլերու՝ գերնպատակ ունենալով առաջնահերթօրէն ապահովել բնակչութեան ֆիզիքական անվտանգութիւնը: Ընդունելով կրակի դադրեցման վերաբերեալ ռուսական խաղաղապահ առաքելութեան հրամանատարութեան առաջարկը՝ Արցախի իշխանութիւնը յայտարարեց, որ պայմանաւորուածութիւն ձեռք բերուած է՝ առաջին՝ երկ կէսօրէ ետք ժամը 1:00-էն սկսեալ ամբողջութեամբ դադրեցնելու ռազմական գործողութիւնները, երկրորդ՝ ռուսական զօրակազմի տեղակայման վայրէն հանել, ինչպէս ձեւակերպուած է, «Հայաստանի զինուած ուժերու մնացեալ ստորաբաժանումները», լուծարել եւ ամբողջութեամբ զինաթափել Արցախի պաշտպանութեան բանակը, ինչպէս նաեւ դուրս բերել ծանր զինուորական սարքաւորումները Լեռնային Ղարաբաղէն՝ զայն արագօրէն ոչնչացնելու նպատակով: Եւ երրորդ՝ համաձայն ձեռք բերուած պայմանաւորուածութեան՝ Ատրպէյճանի կողմէ բարձրացուած համարկումի, Լեռնային Ղարաբաղի հայերու իրաւունքներու եւ անվտանգութեան ապահովման, ինչպէս նաեւ Ատրպէյճանի սահմանադրութեան շրջանակներուն մէջ Ղարաբաղի ժողովուրդի կենսագործունեութեան ապահովման հարցերը Ատրպէյճանի իշխա-

ՊԱՔՈՒԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԵՎԼԱԽԻ ՄԷՋ ԿԱՅԱՑԱԾ ՀԱՆԴԻՊՄԱՆ ԱՐԴԻՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Պաքոն յայտարարութեամբ հանդէս եկած է Եվլախի մէջ Արցախի ներկայացուցիչներու հետ կայացած հանդիպման արդիւնքներու մասին:

Յայտարարութեան մէջ նշուած է, որ կառուցողական եւ դրական մթնոլորտի մէջ կայացած հանդիպումին քննարկած են Ատրպէյճանի սահմանադրութեան եւ օրէնքներու հիման վրայ «Ղարաբաղի հայ բնակչութեան» գործունեութեան կազմակերպման, «վերաինտեգրման», ենթակառուցածքներու վերականգնման եւ գործունեութեան կազմակերպման հարցեր:

Ընդգծուած է նաեւ «հակաահաբեկչական միջոցառումներու» դադարեցման վերաբերեալ Ատրպէյճանի ՊՆ Սեպտեմբեր 20-ի յայտարարութեան մէջ արտացոլուած հարցերու արագ իրականացման կարեւորութիւնը:

Ատրպէյճանի Ղարաբաղի շրջանի հայ բնակիչներու ներկայացուցիչները նշած են վառելիքի անհրաժեշտութիւնը սոցիալական եւ մարդասիրական բնոյթի հարցերու քննարկման համատեքստում: Միաժամանակ անոնք մարդասիրական օգնութիւն խնդրած են, այդ թուում՝ սնունդ: Անոնց խնդրանքը դրական ընդունուած է:

Մասնաւորապէս, կը նախատեսուի յառաջիկային վառելանիւթ տրամադրել եւ մարդասիրական աջակցութիւն ցուցաբերել՝ ապահովելով մանկապարտէզներու եւ դպրոցներու ջեռուցման համակարգերու, ինչպէս նաեւ շտապ բուժ օգնութեան եւ հրդեհաշիջման կարիքները: Նոյնպէս պայմանաւորուածութիւն ձեռք բերուած է յաջորդ հանդիպումը ունենալու մասին: Աւարտին յիշենք, որ հանդիպման ռուսական կողմէն մասնակցած է ռուս-թուրքական համատեղ հսկողութեան կեդրոնի ղեկավար Օլեգ Սեմեոնովը:

նութիւններուն եւ տեղոյն հայ բնակչութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ պիտի քննարկուին վաղը՝ ատրպէյճանական Եվլախ քաղաքին մէջ:

Արցախի Հանրապետութեան իշխանութիւնները իրենց այս որոշումը բացատրած են ստեղծուած ծանր իրավիճակով՝ ընդգծելով, որ Ատրպէյճանը, անցնելով լայնածաւալ յարձակման, նպատակ դրած է մասնատել Արցախը եւ անդառնալիօրէն վնաս հասցնել անոր կենսունակութեան:

«Երկու օր տեսած յամառ մարտերու ընթացքին Արցախի զինեալ ուժերու ստորաբաժանումները հերոսաբար կը պաշտպանուին կենդանի ուժով եւ զէնք զինամթերքով քանի մը անգամ գերազանցող թշնամիէն՝ պատճառելով անոր մեծագոյն կորուստներ: Դժբախտաբար, կորուստներ եւ վիրաւորներ ունի նաեւ արցախեան կողմը, իսկ որոշ հատուածներու մէջ թշնամին յաջողած է մխրճուիլ պաշտպանութեան բանակի մարտական դիրքեր, տիրանալ շարք մը բարձունքներու եւ ռազմավարական ճանապարհային հանգոյցներու: Ստեղծուած իրադրութեան մէջ անբաւարար են միջազգային հանրութեան գործողութիւնները՝ պատերազմի դադրեցման եւ իրավիճակի հանգուցալուծման ուղղութեամբ: Հաշտի առնելով այս ամէնը՝ Արցախի Հանրապետութեան իշխանութիւնները կ'ընդունին ռուսական խաղաղապահ առաքելութիւն իրականացնող զօրակազմի հրամանատարութեան առաջարկը կրակի դադրեցման վերաբերեալ», նշուած է յայտարարութեան մէջ:

Հակառակ հրադադարի շուրջ ձեռք բերուած պայմանաւորուածութեան, ժամը 1:00-էն ետք ալ ատրպէյճանական կրակոցները շարունակուած են: Անկախ լրագրող Մարութ Վանեան «Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանին հաղորդած է, որ ռմբակոծութիւնները դադրած են միայն ժամը 3:00-ի սահմաններուն:

Հոսանք Ստեփանակերտի մէջ չկայ: Կապի խնդիր կայ: Քաղաքին մէջ անորոշութիւն է, յայտնեց արցախցի լրագրողը՝ աւելցնելով, որ շատերը տակաին չեն ընկալած իշխանութեան որոշումը, առայժմ մարդիկ պայուսակները կապած փողոցը այս ու այն կողմ կ'երթան: Չեն գիտեր՝ ուր երթալ, մէկ մասը կ'ուղեւորուի դէպի օդակայան:

Հակառակ անոր որ Արցախի տեղեկատուական շտապը երէկ 2 անգամ արցախցիներուն կոչ ուղղեց չմատնուիլ խուճապի եւ տարհանուելու նպատակով սեփական նախաձեռնութեամբ չերթալ օդակայան, մարդիկ կը շարունակեն ինքնուրոյն ուղեւորուիլ դէպի ռուսական խաղաղապահ զօրակազմի տեղակայման վայր:

Ռուսիոյ պաշտպանութեան նախարարութիւնը երէկ տեղեկացուցած է, որ վերջին 24 ժամերուն ռուս խաղաղապահները Արցախի առաւել վտանգաւոր շրջաններէն շուրջ 2000 խաղաղ բնակիչներ տարհանած են, անոնց կէսէն աւելին՝ 1049-ը, երեխաներ են: Տարհանուողներէն մաս մը ապաստան գտած է խաղաղապահներու տեղակայման վայրին մէջ:

Տաւով կանդադարուանք, որ Ատրպէյճանի նախագահ Իլիհամ Ալիեւ յայտարարած է, թէ նախանցեալ օր սկսած են արդէն «յաջողութեամբ ասարտած հակաահաբեկչական միջոցառումներուն» հետեանքով Ատրպէյճանը վերականգնած է իր ինքնիշխանութիւնը:

Ալիեւ հանդէս եկած է ուղերձով՝ պնդելով, որ ամբողջութեամբ ոչնչացուած է բանակի զգալի մասը, որ Հայաստանի կողմէ ապօրինի տեղակայուած է ատրպէյճանական տարածքներու մէջ եւ տակաին դուրս չէ բերուած՝ հակառակ Երեւանի պարտաւորութիւններուն:

ԻՆՉ ԿՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ՄՈՍԿՈՒԱ-ԵՐԵՒԱՆ ԳԻԾԻՆ ՎՐԱՅ ԵՒ ԻՆՉ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄՊԱՍԵԼ

ՅԱՏՈՒԿ «ԱՊԱԳԱՅ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻՆ

Անցնող ամսի քան տասը օրերու ընթացքին Հայաստանի թիւ մէկ խնդիրը դարձաւ սահմաններուն ստեղծուած լարուած իրավիճակը: Օրեր առաջ երբ Երեւանաբնակ հանրայայտ լրագրող գործընկերոջ մը հետ կը զրուցէի ինծի անգամ մը եւս պարզ կը դառնար, որ ցանկացած պահու Ատրպէյճան կրնայ Նոր պատերազմ մը շղթայագերծել, ոչ միայն Արցախի այլ նաեւ Հայաստանի դէմ:

Միջազգային բեմահարթակին վրայ ստեղծուած դրոյթները եւ ի մասնաւորի Ուքրանիոյ ծանր պատերազմը Ատրպէյճանին տուած են մէկէ ամէկ «բանալի»ներ: Պաքու յենուելով ստեղծուած դրոյթներուն վրայ ու մտածելով, որ այսօր առկայ իրավիճակը անպայման կրնայ փոխուիլ կը շտապէ:

Կը շտապէ բազում ուղղութիւններով, կը խուսանաւէ Հաւաքական Արեւմուտքին հետ, Եւրոպական ցամաքին հետ կը խօսի «նախակազմ»ի խաղաթուղթով, կը բռնէ Անգարայի ձեռքը եւ կը փորձէ Թուրքիա «մխրճել» այս վտանգաւոր խաղին մէջ ու սակայն ամենակարեւորը կ'օգտուի Ռուսաստանի իրավիճակէն ու այդ ուղղութեամբ ալ առաջ կը տանի Երեւան-Մոսկուա որոշակի լարուածութիւնը, որ կարծէք մեր ունեցած «կրակներ»ուն վրայ Նոր վառելանիւթ կը թափէր...:

Խորքային պատկերն այս է այս օրերուն: Ու ճիշդ է այն վարկածը, որ յատկապէս առաջ կը մղուէր հաշուի նստելով այն փաստին հետ, որ Ատրպէյճան ռազմական մեծ քանակի կուտակումներ կը կատարէ մեր սահմաններուն, երեւան կու գայ Նոր

րածելով) կը ներկայացնեմ «ԱՊԱԳԱՅ»ի ընթերցողներուն:

-Պրն. Պետրոսեան Հայ-ատրպէյճանական սահմանին եւ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ ստեղծուած լարուածութեան ծիրէն ներս տարածաշրջանային երկիրները աշխուժութիւն կը ցուցաբերեն: Տեղի կ'ունենան փոխ այցելութիւններ եւ հեռախօսազանգեր: Օրերս կայացաւ Թուրքիոյ եւ Հայաստանի ղեկավարներու հեռախօսազրոյցը, մինչեւ այդ էրտողան զրուցած էր Ատրպէյճանի իր պաշտօնակիցին հետ, Իրանի զինուած ուժերու բարձրաստիճան պատուիրակութիւնը Ատրպէյճան էր, Ատրպէյճանի զինուած ուժերու գլխաւոր շտապի պետը Թուրքիա էր: Ըստ ձեզի ինչ կը կատարուի տարածաշրջանին մէջ:

Մեծ լարուածութիւն կայ տարածաշրջանին մէջ, որ ստեղծուած է Ատրպէյճանի կողմէ: Պաքուն ներկայ աշխարհաքաղաքական իրողութիւններու պայմաններուն տակ ուժի սպառնալիքի կիրառմամբ հայկական կողմին եւ Արցախին միակողմանի զիջումներ պարտադրելու հնարաւորութիւն կը տեսնէ: Եւ անոր համար կը ստեղծէ բոլոր հիմքերը՝ օգտագործելով քաղաքական եւ դիւանագիտական գործիքակազմեր:

Մեր տարածաշրջանին մէջ հնարաւոր Նոր պատերազմը եթէ դիտարկենք համաշխարհային իրողութիւններու ռուս-ուքրանական երկրորդ ճակատի բացման առումով, ուրեմն ցանկացած Նոր պատերազմ յղի է վերածուելու խոշորամաշտապ ռազմական գործողութիւններու: Այս է պատճառը, որ տարբեր խաղացողներ գործօն ձեւով կը ներգրուին եւ հայկական կողմն ալ հեռախօսազանգերու միջոցաւ դիւանագիտական քայլերով յաջողեցաւ քանի մը օրով յետաձգել պատերազմը: Ի հարկէ, եթէ առարկայական բանակցութիւններ չսկսին Ատրպէյճանի ու Հայաստանի միջեւ, Ատրպէյճան կրնայ վերադառնալ Նոյն ճնշումներուն Նոյնիսկ անակնկալ կերպով, որովհետեւ արդէն անցեալ շաբաթ պատերազմի շունչը կը զգացուէր:

- Այսինքն, իրական վտանգ կար, այլ ոչ թէ պարզապէս կը սպառնար:

Այո, զուգահեռ գործընթացներով: Ատրպէյճան ուժի սպառնալիքի կիրառման ցուցադրութեամբ կը ձգտի խթանել այնպիսի դիւանագիտական գործընթաց, որուն դիմեց հայկական կողմը: Մեկնելով մամուլի հաղորդագրութիւններէն՝ Հայաստանի վարչապետը իր բոլոր զրուցակիցներուն հետ հեռախօսազրոյցներով Ատրպէյճանի նախագահի հետ բանակցելու պատրաստակամութիւն յայտնած է: Սակայն առանց բանակցային գործընթացի մեկնարկին ալ Ատրպէյճան հնարաւոր է դիմէ ռազմական գործողութեան:

- Կը կարծեմ համաձայն էք, որ այս գործընթացներուն մէջ կարեւոր է Թուրքիոյ աշխուժութիւնը: Դժուար է յիշել դէպք մը, երբ Թուրքիան արցախեան պատերազմէն յետոյ անդրադառնար Արցախի շուրջ եւ Արցախի մէջ կատարուող իրադարձութիւններուն, եւ մանաւանդ Հայաստանի վար-

չապետին հետ հեռախօսազրոյց ունենար: Թուրքիոյ գործունեութիւնը ինչնով կարելի է բացատրել, ինչի կը ձգտի Անգարան:

Նախ դժուար է ըսել, թէ որու նախաձեռնութեամբ եղած է այդ զանգը, երկու տարբերակն ալ հավանական է: Ակնյայտ է, որ Թուրքիոյ համար իրավիճակը բաւականաչափ բարենպաստ է: Թուրքիան կը տեսնէ մեծ հնարաւորութիւններ մեր տարածաշրջանին մէջ իր դիրքերը ամրապնդելու ուղղութեամբ: Բաւական տկարացած են Ռուսիոյ դիրքերը տարածաշրջանին մէջ, եւ Ատրպէյճանի միջոցաւ Թուրքիան կ'ազդէ տարածաշրջանի ռազմաքաղաքական իրավիճակին վրայ:

Հայաստանի կողմէ ալ կան դրական ուղերձներ ոչ միայն Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները կարգաւորելու, այլ նաեւ Թուրքիան որպէս գործօն ընդունելու ուղղութեամբ: Յամենայնդէպս, հայկական կողմը բազմիցս նշած է, որ մեր տարածաշրջանին մէջ կարելի չէ հաշուի չառնել Թուրքիոյ գործօնն ու ներկայութիւնը: Միւս կարեւոր հանգամանքը Արեւմուտքի հետաքրքրութիւնն է այս տարածաշրջանով՝ դարձեալ Ռուսիան տարածաշրջանէն դուրս մղելու նպատակադրումով, իսկ այդ հարցով Արեւմուտքի եւ անոր ռազմաքաղաքական դաշնակիցի՝ Թուրքիոյ շահերը կը համընկնին: շեւտաբար Անգարան գործընթացներու վրայ ազդելու համար պիտի օգտուի ցանկացած լարուածութենէ, ինչ որ անոր համար հնարաւորութիւն կը ստեղծէ հասնիլ սեփական դիրքերու ամրապնդման՝ ներառեալ՝ ստանձնել միջնորդի դեր:

- Իսկ հայ-ռուսական յարաբերութիւններու լարուածութեան պարունակին մէջ ինչպէ՞ս կրնաք գնահատել վերոնշեալ գործընթացները: Կարծիքներ կան, որ Ռուսիա չի ցանկար կամ չի կրնար ազդել գործընթացներուն վրայ, ինչպէս նաեւ տեսակէտներ կան այն մասին, որ գուցէ յստակ պայմանաւորութիւն կայ Անգարայի եւ Մոսկուայի միջեւ: Ո՞ր տեսակէտը կը կիսէք:

Շատ լաւ հարց է: Սահմաններու այս լարուածութիւնը որոշ չափով Ռուսիա-Հայաստան յարաբերութիւններու հետեւանք է, որմէ կ'օգտուի Ատրպէյճան: Պաքուն կը հասկնայ, որ լարուածութիւնը ամէկ կը հեշտացնէ իր նպատակներու իրականացումը: Ըստ ստեղծուած իրավիճակն ըստ էութեան «կանաչ լոյս է» յարձակում իրականացնելու համար: Ինչ կը վերաբերի բուն հարցին, իրավիճակը չափազանց մտահոգիչ է եւ պայմանաւորութեամբ է Ռուսիոյ դիրքերու թուլացմամբ, ուքրանական ճգնաժամին մէջ անընդհատ խորանալու իրողութեամբ, ուստի այդ պայմաններուն կ'աշխուժանան կողմնակի դերակատարները, որոնցմէ է Թուրքիան: Աննախադէպ է, երբ լարուածութեան աճի պարունակին մէջ Հայաստանի նախաձեռնած բանակցութիւններուն կը ներգրուի Թուրքիան: Այս արդէն Թուրքիոյ ազդեցութեան ցուցիչ է, եւ այն ալ տարածաշրջանի մը մէջ, ուր սովորաբար ներգրաւորութիւն ունի Ռուսիա:

իրականութիւն մը, որուն անունը առաւելապէս կը կոչուի «Իրանեան գործօն»: Թեհրանի եւ անոր հայաստան քաղաքականութեան ու վճռական մօտեցումներու թեման ի հարկէ այլ յօդուածով մը կարելի է ներկայացնել, սակայն այսօր ամենաեականը այն է, որ մեզի բոլորիս համար դարձած է ամէկ քան մտահոգիչ եւ յուզական...:

Ու հոս է նաեւ, որ կը ծագի հիմնական հարցադրումը, որ կը պարզուի մեր դիմաց այն մասին, որ արդէօք Ռուսաստան պիտի հեռանայ մեր տարածաշրջանէն: Ու եթէ այդ կատարուի, ապա ինչ անակնկալներու եւ դժուար վիճակներու դէմ հանդիման կրնանք գալ ազգովին, կամ իրաւացի է Արեւմուտքը եւ այն պատրաստ է ապահովել Հայաստանի այդքան բարդ դարձած անվտանգութեան խնդիրը:

Այս բոլորին զուգահեռ ու հակառակ վերջին օրերուն տեղի ունեցած Մոսկուա-Երեւան «հրաձգութիւններ»ուն որոշ վերլուծաբաններ միտումնաբէր այն կարծիքը յայտնելու, ըստ որուն ու նաեւ այս փուլին անհնար է պատկերացնել, որ Մոսկուա պիտի հեռանայ Հարաւային Կովկասէն:

Ու այս մօտեցումը անշուշտ դուռը կը բանայ մեծ հարցադրումներու առջեւ, որոնք ուղղակիօրէն կապ ունին Հայաստանի առաջիկայ ընելիքներուն հետ:

Ամէն պարագայի Նոյն այս թեմաներուն մասին օրերս հանրայայտ վերլուծաբան Արմէն Պետրոսեան տուած էր շահեկան հարցազրոյց մը, որուն գլխաւոր հատուածները (արեւմտահայերէնի վե-

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 25 SEPTEMBRE 2023

Une manière réaliste d'atténuer la catastrophe humanitaire du Haut-Karabagh

Écrit en anglais par Benjamin Poghosian et publié dans *The Armenian Mirror-Spectator* en date du 9 septembre 2023

A lors que la crise humanitaire s'aggrave au Haut-Karabagh et qu'il n'y a aucune lumière au bout du tunnel, des discussions sont en cours sur la manière de résoudre l'urgence. La Russie, les États-Unis et l'Union européenne (UE) déploient tous des efforts diplomatiques pour trouver une solution.

La Russie a proposé de rétablir les approvisionnements via la route Ağdam - Stepanakert puis, dans les 24 heures, de remettre les approvisionnements via le corridor de Latchine. Les États-Unis avancent l'idée d'ouvrir simultanément les deux routes tandis que l'UE explore toutes les options et est prête à soutenir toute solution que les parties pourraient accepter.

L'Azerbaïdjan a accepté les offres de la Russie et des États-Unis, mais avec une réserve selon laquelle le corridor de Latchine ne peut être utilisé que moyennant la pleine mise en œuvre de la législation azerbaïdjanaise, y compris les exigences douanières et autres. Si cela se produit, cela annulera définitivement le statut de corridor de la route de Latchine, ce qui en fera simplement une autre autoroute à l'intérieur de l'Azerbaïdjan.

L'Arménie insiste sur la restauration du couloir de Latchine conformément à la déclaration du 10 novembre 2020, qui rejette automatiquement la vision azerbaïdjanaise. Pendant ce temps, du moins publiquement, le gouvernement arménien refuse de discuter de toute question concernant le passage de fournitures depuis Ağdam. Les autorités de la République non reconnue du Haut-Karabagh rejettent toute possibilité de ravitaillement via Ağdam, soulignant que cela constituerait le premier pas vers l'intégration du Haut-Karabagh à l'Azerbaïdjan, une perspective que la majorité absolue des Arméniens vivant au Haut-Karabagh rejette avec véhémence. Ils soutiennent que si le Haut-Karabagh est placé sous juridiction azerbaïdjanaise, cela entraînera une 'désarménisation' rapide de la région, car les Arméniens ne peuvent pas vivre en Azerbaïdjan en tant que citoyens azerbaïdjanaïses étant donné la politique anti-arménienne de l'Azerbaïdjan au cours des 35 dernières années, la propagande arménienne et le niveau de haine envers les Arméniens en Azerbaïdjan. Les changements politiques survenus dans la République du Haut-Karabagh et l'élection de Samvel Shahramanian à la présidence, le 9 septembre 2023, renforceront très probablement encore cette vision des dirigeants du Haut-Karabagh, selon laquelle il n'y a actuellement aucune possibilité, même de discuter l'intégration à l'Azerbaïdjan.

Ces derniers jours, l'Azerbaïdjan a, à son tour, concentré des troupes im-

portantes le long des frontières entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan et sur la ligne de contact entre l'Azerbaïdjan et le Haut-Karabagh. Le gouvernement arménien a fait part de ses inquiétudes quant à d'éventuelles attaques à grande échelle de l'Azerbaïdjan contre l'Arménie et/ou l'Artsakh, tout en se disant prêt à entamer des discussions avec l'Azerbaïdjan pour apaiser les tensions.

Le Premier ministre arménien Nikol Pachinian a discuté de ces questions lors de ses conversations téléphoniques du 9 septembre avec les dirigeants français et allemands.

Les tensions sans précédent dans les relations entre l'Arménie et la Russie ont rendu la situation encore plus compliquée. Dans sa déclaration du 8 septembre 2023, le ministère russe des Affaires étrangères a affirmé que les dirigeants arméniens avaient pris une série de mesures hostiles ces derniers jours, notamment le lancement du processus de ratification du Statut de Rome de la Cour pénale internationale, le voyage de l'épouse du Premier ministre arménien à Kiev avec le transfert de l'aide humanitaire à l'Ukraine et la tenue d'exercices militaires sur le territoire arménien avec la participation des États-Unis. Le 8 septembre, l'ambassadeur d'Arménie en Russie a été convoqué au ministère russe des Affaires étrangères et une note de protestation lui a été remise.

Les préparatifs manifestes de l'Azerbaïdjan en vue de lancer une nouvelle attaque à grande échelle contre l'Arménie ou/et le Haut-Karabagh, les tensions croissantes dans les relations entre l'Arménie et la Russie, les signaux indirects de l'Iran indiquant qu'il ne tolérera pas une attaque azerbaïdjanaise contre l'Arménie qui pourrait mettre en danger l'Arménie et l'Iran, les connexions terrestres, les efforts américains pour diminuer l'influence russe dans le Caucase du Sud et le changement de direction dans la République du Haut-Karabagh ont créé un équilibre géopolitique très complexe et compliqué dans la région, rendant toute solution à court terme à la catastrophe humanitaire qui se déroule dans le Haut-Karabagh encore moins probable.

Dans la situation actuelle, nombreux sont ceux qui affirment que la seule façon

Suite à la page 6

Séance spéciale du Conseil permanent de l'OSCE convoquée à l'initiative de l'Arménie

Le 20 septembre, une séance spéciale du Conseil permanent de l'OSCE a été convoquée à l'initiative de la Mission permanente de l'Arménie auprès de l'OSCE. Le représentant permanent de l'Arménie auprès de l'OSCE, l'ambassadeur Armen Papikyan, a prononcé un discours intitulé "L'agression à grande échelle déclenchée par l'Azerbaïdjan dans le Haut-Karabagh".

Dans ses remarques, Armen Papikyan a particulièrement noté que le 19 septembre, **Suite à la page 6**

La baronne Cox pense que le génocide arménien n'est pas terminé

La baronne Caroline Cox, membre de la Chambre des Lords du Royaume-Uni, a déclaré, le 15 septembre dernier, lors d'une conférence de presse à Erévan que l'Arménie était isolée, qu'elle manquait d'un soutien international important et que certains processus pouvaient être très dangereux pour le pays.

Même les alliés les plus proches de l'Arménie n'ont pas répondu aux souffrances infligées au peuple arménien, a signalé Madame Cox.

Le génocide arménien n'est probablement pas terminé, il y a des gens qui veulent mettre fin au génocide et il y a des gens qui ne peuvent pas ou ne veulent pas l'arrêter, a-t-elle déclaré.

Il est tout à fait possible que ce qui est fait en Artsakh soit également fait en Arménie après un certain temps, a ajouté Cox.

Si l'Artsakh est cédé à l'Azerbaïdjan à la suite de la signature du traité de paix sur lequel l'Arménie et l'Azerbaïdjan négocient, alors ce document ne garantira pas une paix durable, et le président azerbaïdjanais Aliiev considérera l'Arménie comme faisant partie de l'Azerbaïdjan, a-t-elle noté.

Les forces armées azerbaïdjanaises ont envahi le territoire souverain de l'Arménie. De plus, les crimes et atrocités de l'Azerbaïdjan restent impunis, a conclu la baronne Caroline Cox.

L'Iran ne permettra pas que sa route historique avec l'Arménie soit fermée

Dans une entrevue en arabe avec le journal iranien Al-Wefaq, le ministre iranien des Affaires étrangères Hossein Amirabdollahian, commentant la question du « corridor de Zangezour », a déclaré que l'Iran ne permettra pas que sa route historique dans cette région reliant l'Iran à l'Arménie soit limitée ou fermée.

Hossein Amirabdollahian a déclaré que le maintien de l'Axe de la Résistance était une politique fondamentale de la République islamique d'Iran.

Il a également noté dans l'entrevue que même si l'Iran interagit avec les pays de l'Est et de l'Ouest pour protéger ses intérêts nationaux, il n'a pas de politique « ni à l'Est ni à l'Ouest » pour maintenir son indépendance.

Le ministre des Affaires étrangères a qualifié l'Axe de la Résistance de « l'un des aspects les plus importants de notre politique étrangère ».

Amirabdollahian a noté que certains pays arabes ont normalisé leurs relations avec Israël, mais que cette décision a contraint le régime à ignorer la souveraineté de ces pays.

« Nos agences de sécurité disposent de documents détaillés démontrant que le régime sioniste ignore la souveraineté de ces pays et prend des mesures contre la sécurité de la région à leur insu », a-t-il déclaré, ajoutant : « Par conséquent, imaginer que la normalisation des relations avec le régime sioniste entraîne les avantages pour le monde islamique et les pays de la région sont loin d'être la vérité ».

Amirabdollahian a clairement indiqué que, quelles que soient les tentatives futures des pays arabes et islamiques de normaliser leurs relations avec le « régime sioniste faux et agressif », l'Iran maintiendra fermement son principe de défense de la résistance dans la région.

« Soutenir la résistance signifie garantir une région dans laquelle nous, en tant qu'Iran, vivons », a-t-il déclaré.

Dans son entretien, le ministre iranien des Affaires étrangères a également évoqué la question syrienne. Il a déclaré que les dirigeants des pays arabes, des États islamiques et de la région comprennent bien la position de la Syrie.

« La Syrie n'est pas un pays qui peut être supprimé des équations régionales », a souligné Amirabdollahian.

Sur la question de la sécurité aux frontières communes entre la Syrie et la Turquie, Amirabdollahian a déclaré que la République islamique poursuivait ses consultations avec ses frères turcs pour trouver des moyens à la fois d'apaiser les inquiétudes de la Turquie et de préserver l'intégrité territoriale de la Syrie.

La Russie est prête à poursuivre le dialogue avec l'Arménie et l'Azerbaïdjan

La partie russe est prête à poursuivre le dialogue avec l'Arménie et l'Azerbaïdjan, a déclaré aux journalistes le vice-ministre russe des Affaires étrangères Mikhaïl Golitsyne.

« Nous [la Russie] sommes toujours prêts au dialogue avec nos partenaires arméniens et azerbaïdjanais. Lorsque nous déciderons avec eux de nos prochains événements, nous en informerons certainement les journalistes », a déclaré Golitsyne en réponse à la question de savoir si la prochaine réunion des ministres des Affaires étrangères de ces pays était attendue.

Diverses options russes pour le règlement dans le Caucase

La Russie travaillera de manière cohérente avec l'Azerbaïdjan et l'Arménie. C'est ce qu'a annoncé Dmitri Peskov, porte-parole du président russe.

« La partie russe poursuit systématiquement son travail à Bakou et à Erévan et continuera à le faire. Très récemment, en effet, le premier lot de marchandises humanitaires, l'aide humanitaire, organisée grâce aux efforts de la partie russe, a été reçu. Actuellement, diverses options sont discutées et développées avec les parties ; nous poursuivons ce travail », a déclaré Peskov.

Utilisation par l'Azerbaïdjan d'un canon automatique anti-aérien

Une personne a été blessée, au Haut-Karabagh, alors que les forces armées azerbaïdjanaises violaient le cessez-le-feu et ouvraient le feu avec des armes légères et un canon automatique ZU-23-2, a indiqué le ministère de la Défense du Haut-Karabagh dans un communiqué.

La victime présente des blessures qui ne mettent pas sa vie en danger.

Les coups de feu ont eu lieu vers 18h20, le 17 septembre, dans la région de Martakert.

Le ministère de la Défense du Haut-Karabagh a déclaré avoir informé les soldats de maintien de la paix russes de la fusillade.

Le ministère azerbaïdjanais de la Défense a, quant à lui, diffusé davantage de fausses nouvelles, accusant indûment le Haut-Karabagh d'avoir ouvert le feu, ce que ce dernier a qualifié de désinformation par laquelle l'Azerbaïdjan tente de justifier sa propre violation du cessez-le-feu.

Une manière...

Suite de la page 5

d'éviter la famine et les très nombreux décès au Haut-Karabagh est de fournir un minimum de nourriture et d'autres produits nécessaires par le biais d'un pont ou d'un largage aérien. Différentes options sont en cours de discussion, comme l'utilisation de l'aéroport de Stepanakert et l'envoi de fret humanitaire par avion, même si l'Azerbaïdjan ne prévoit pas de passage aérien à travers son territoire, ou l'utilisation de drones cargo qui pourraient voler depuis la région arménienne de Syounik et atterrir à Stepanakert.

Toutes les options doivent être discutées, mais lorsqu'on parle de l'achemi-

nement de l'aide humanitaire par voie aérienne, il ne faut pas oublier qu'il existe un pont aérien fonctionnel entre l'Arménie et le Haut-Karabagh et que ce pont aérien est organisé par les soldats de maintien de la paix russes. Des hélicoptères militaires russes décollent d'Arménie et atterrissent presque quotidiennement à Stepanakert. L'Azerbaïdjan a le droit de contrôler le fret de ces hélicoptères. Toutefois, elle ne peut pas annuler ces vols et n'est pas en mesure d'abattre des hélicoptères militaires russes ni de tuer des soldats russes.

La population du Haut-Karabagh meurt de faim et bientôt des dizaines, voire une centaine de personnes mourraient quotidiennement. La

80 personnes ont quitté l'Artsakh pour l'Arménie le 16 septembre

Le canal Peacekeeper qui couvre les activités des troupes russes de maintien de la paix au Haut-Karabagh a informé que 80 personnes ont été transportées du Haut-Karabagh vers l'Arménie via le corridor de Latchine samedi 16 septembre, accompagnées par les troupes de maintien de la paix de la Fédération de Russie.

Ces citoyens qui ont été transférés en Arménie sont des étudiants d'universités arméniennes et étrangères, ainsi que des spécialistes et des travailleurs qui ont perdu leur emploi à cause du blocus du Haut-Karabagh par l'Azerbaïdjan et n'ont pas pu retourner à leur résidence permanente. Elles se sont adressées à l'accueil des troupes russes de maintien de la paix pour organiser leur transfert vers l'Arménie.

Les représentants du contingent russe de maintien de la paix au Haut-Karabagh ont organisé l'escorte dans des autobus confortables, puis ont contrôlé leur passage au poste de contrôle frontalier azéri.

Séance...

Suite de la page 5

les forces armées de l'Azerbaïdjan ont déclenché une nouvelle agression militaire à grande échelle contre le Haut-Karabagh, en violation flagrante du droit international et des dispositions de la déclaration trilatérale du 9 novembre 2020 sur la cessation des hostilités, a déclaré le ministère des Affaires étrangères dans un communiqué de presse.

Armen Papikyan a présenté la situation au Haut-Karabagh comme le résultat d'une nouvelle agression à grande échelle déclenchée par l'Azerbaïdjan. Il a noté en particulier que les forces armées de l'Azerbaïdjan ont délibérément bombardé la capitale Stepanakert et d'autres localités pacifiques avec de l'artillerie lourde, de l'aviation et des drones de combat, et qu'elles ont pris pour cible des infrastructures civiles, ce qui a fait des victimes et des blessés parmi la population civile.

L'ambassadeur a souligné que l'Azerbaïdjan poursuit un seul objectif : soumettre la population du Haut-Karabagh à un nettoyage ethnique par le recours à la force, afin de priver le peuple du Haut-Karabagh de son droit à vivre librement et dignement dans sa propre patrie. Armen Papikyan a souligné que le blocus illégal du corridor de Latchine, qui dure depuis 10 mois, et l'utilisation de la famine comme méthode de guerre font partie intégrante de la politique systématique de nettoyage ethnique menée par l'Azerbaïdjan.

Armen Papikyan a souligné l'impératif d'une intervention immédiate et ciblée de la communauté internationale et de l'introduction de mécanismes internationaux pour garantir les droits et la sécurité de la population du Haut-Karabagh.

L'ambassadeur a remercié les partenaires internationaux qui ont condamné sans équivoque l'agression déclenchée par l'Azerbaïdjan contre le Haut-Karabagh, ajoutant dans le même temps que les déclarations ne suffisent plus et qu'il est nécessaire de prendre des mesures actives contre l'Azerbaïdjan, y compris des sanctions ciblées. Armen Papikyan a appelé le président en exercice de l'OSCE et le secrétariat à suivre l'évolution de la situation et à utiliser systématiquement tous les outils à la disposition de l'OSCE.

VISITEZ ABAKA NEWS
www.abakanews.org

géopolitique complexe de la région ne permet pas de trouver une solution simple pour rétablir l'approvisionnement du Haut-Karabagh en marchandises par voie terrestre. Dans la situation actuelle, la seule solution réaliste est peut-être d'augmenter le nombre de vols d'hélicoptères russes depuis l'Arménie vers Stepanakert pour éviter les décès dus à la faim. La communauté internationale, les pays individuellement, les chefs de régions et les maires préoccupés par la catastrophe humanitaire croissante au Haut-Karabagh devraient s'adresser à la Russie, demander aux Russes de transporter leur aide humanitaire à Stepanakert par des hélicoptères russes, en offrant toute l'aide dont les Russes ont

besoin pour ce faire. Il en va de même pour les autorités de l'Arménie et de la République du Haut-Karabagh.

Il est impossible de ramener la vie à la normale en livrant quelques tonnes de marchandises à Stepanakert par hélicoptère, car avant décembre 2022, 400 tonnes de marchandises entraient quotidiennement dans le Haut-Karabagh. Néanmoins, en augmentant le nombre de vols d'hélicoptères russes vers Stepanakert, on pourrait éviter des morts massives pendant que les politiciens tentent de trouver une solution à long terme à la crise actuelle et à la question plus importante de l'avenir du Haut-Karabagh.

Traduction N.P.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY SEPTEMBER 25, 2023

Armenia Foreign Ministry statement on Azeri aggression against Nagorno-Karabakh

On September 19, Azerbaijan unleashed another large-scale aggression against the people of Nagorno-Karabakh, aimed at completing its policy of ethnic cleansing, the foreign ministry said in a statement.

"Guided by a sense of impunity, Azerbaijan openly took responsibility for the aggression. The Ministry of Defense of Azerbaijan stated that "anti-terrorist measures" are being launched in the area of responsibility of the Russian peacekeeping contingent in Nagorno-Karabakh, about which, according to the official statement of the Azerbaijani side, the command of the Russian peacekeeping contingent, as well as the Russian-Turkish monitoring center, have been informed.

"We strongly condemn Azerbaijan's aggression against Nagorno-Karabakh and the mass atrocity crimes which is the continuation of the large-scale use of force unleashed by Azerbaijan against Nagorno-Karabakh exactly three years ago, in September, 2020. Under the pretext of "destroying military objects", Azerbaijan is shelling civilian settlements, the city of Stepanakert, and other cities and villages.

"The Armenian side has repeatedly warned that the continuous aggressive actions of Azerbaijan against Nagorno-Karabakh, the unconcealed warmongering rhetoric, the absolutely false and reprehensible propaganda of calling the population of Nagorno-Karabakh "terrorists" pursues one goal: to subject the population of Nagorno-Karabakh to ethnic cleansing through the use of force and deprive the population of Nagorno-Karabakh from the right to live freely and in dignity in their own homeland. The illegal blockade of the Lachin corridor, the only road connecting Nagorno-Karabakh with Armenia, since December 2022 and the total blockade of Nagorno-Karabakh pursue the same goal.

"Among other, the attack was preceded by disseminating false information including by the Ministry of Foreign Affairs of Azerbaijan about mining and sabotage activities, which indicates the planning of the attack and the preparation of the information field. We state once again that the armed forces and military equipment of the Republic of Armenia are not deployed in Nagorno-Karabakh, all the news about mining and sabotage operations are false and fabricated.

"We call on international partners, members of the UN Security Council which has primary responsibility for maintaining international peace and security, the Russian peacekeeping contingent deployed in Nagorno-Karabakh based on the Trilateral Statement of November 9, 2020 signed by the leaders of Armenia, Azerbaijan and Russia, to undertake clear and unequivocal steps to put an end to Azerbaijan's aggression."

The offensive in Nagorno-Karabakh must stop immediately - Emmanuel Macron

I strongly condemn Azerbaijan's use of force in Nagorno-Karabakh. French President Emmanuel Macron wrote on his microblog on X.

"The offensive must stop immediately and discussions must resume on the rights and security of the inhabitants. I remain in close contact with Prime Minister Pashinyan," he wrote.

Earlier today, Azerbaijan's Armed Forces unleashed military aggression against Nagorno Karabakh, using artillery and other heavy weapons. They attempted to penetrate into the depth of the defense line of the Defense Forces of Nagorno Karabakh.

Stepanakert, the capital of Nagorno Karabakh, has come under heavy shelling now. The Human Rights Defender of Nagorno Karabakh, Gegham Stepanyan, reported that there are multiple casualties and injuries among civilians, including children.

Justin Trudeau: Canada is proud of its growing relationship with Armenia

Canadian Prime Minister Justin Trudeau on Thursday issued a statement on Armenia's Independence Day anniversary. The statement reads as follows:

"Today, we join Armenian communities in Canada and around the world to celebrate the 32nd anniversary of Armenia's independence.

"Canada was one of the first Western countries to officially recognize Armenia as a free and sovereign nation, and our two countries have been strong partners ever since.

"The recent military actions in Nagorno-Karabakh exemplify the need for commitments and measures to stabilize the situation in the South Caucasus and encourage continued progress in the dialogue for durable peace in the region. Canada supports these efforts and is pleased to have been accepted by the European Union (EU) as a third-party contributor to the EU Mission in Armenia to help build confidence.

"Canada is proud of its growing relationship with Armenia. Last year, we committed to expanding our diplomatic presence in the country, and we are now on track to open a full embassy with a resident ambassador in Armenia's capital, Yerevan, this fall. We will continue to work together to make progress on important priorities, including advancing Armenia's democratic development and promoting inclusive economic growth and new opportunities for people in both countries. Together, in forums such as the United Nations and the Organization for Security and Co-operation in Europe, we continue to promote democracy, peace, and security around the world. "The Canada-Armenia relationship is rooted in warm ties between our peoples. Almost 70,000 Canadians of Armenian descent call Canada home, and they are tightly woven into our national fabric. On this day, I invite everyone to learn more about the contributions, past and present, of Armenian Canadians to making Canada the country we know and love.

"On behalf of the Government of Canada, I extend my best wishes to everyone celebrating Armenia's Independence Day."

Armenia not engaged in policy of depopulation of NK, people should live safely in their homes - PM

Armenia is ready to receive displaced residents of Nagorno-Karabakh but it doesn't engage in a policy of depopulation of Nagorno-Karabakh and insists that Armenians of Nagorno-Karabakh must live in safety and dignity in their homeland, PM Nikol Pashinyan has said.

Pashinyan said that Armenia has been accusing Azerbaijan of attempts to carry out ethnic cleansing in Nagorno-Karabakh.

"And now, when I analyze the situation, I get an impression as if there are some forces that seek to carry out Azerbaijan's plan of ethnic cleansing in Nagorno-Karabakh in a way for Azerbaijan not to have any occasion to be accused, in a way for Azerbaijan to say, look, Armenia and the Armenians of Nagorno-Karabakh themselves decided that no Armenians should remain in Nagorno-Karabakh, decided and left. This is a highly dangerous

Cont'd on page 8

Forced displacement of the Karabakh Armenians to be met with strong response by EU - Josep Borrell

Forced displacement of the Karabakh Armenian civilian population through military or other means will be met with a strong response by the EU, High Representative of the European Union for Foreign Affairs and Security Policy Josep Borrell said in a statement on September 21. Below is the full statement.

"The European Union condemns the military operation by Azerbaijan against the Armenian population of Nagorno-Karabakh and deplores the casualties and loss of life caused by this escalation.

"We have taken note of the respective announcements that a ceasefire agreement was reached. We expect an immediate and complete cessation of hostilities, and for

Cont'd on page 8

Aliyev regime seems determined to wipe out the historic Armenian presence in the region - Senator Peters

I am deeply troubled by the deteriorating situation in Nagorno Karabakh. U.S. Senator Gary Peters wrote in his X microblog.

“The loss of life is devastating, and the Aliyev regime seems determined to wipe out the historic Armenian presence in the area.

The U.S., and our allies, must act now to prevent a humanitarian catastrophe,” he wrote.

Azerbaijan’s Armed Forces unleashed military aggression against Nagorno Karabakh, using artillery and other heavy weapons as of 1 p.m. on September 19. They attempted to penetrate into the depth of the defense line of the Defense Forces of Nagorno Karabakh.

Stepanakert, the capital of Nagorno Karabakh, has come under heavy shelling now. The Human Rights Defender of Nagorno Karabakh, Gegham Stepanyan, reported that there are multiple casualties and injuries among civilians, including children.

‘120,000 civilians, including 30,000 children in Nagorno-Karabakh are under military attack,’ Inter Milan’s Mkhitarian

Armenian football star, Inter Milan midfielder Henrikh Mkhitarian has called on his fans, the sports community and the news media to react and help spread the voice for restoring peace amid Azerbaijan’s military attack against Nagorno-Karabakh. “120,000 civilians including 30,000 children in Nagorno Karabakh are under military attack.

“Azerbaijan has restarted war against Nagorno Karabakh, shelling civilians and civilian infrastructure after 9 months of deliberate blockade, famine and denial of humanitarian access.

“As experts have said - this is Genocide.

“I call on my fans, the world of sports and media colleagues to react and help spread the voice for restoring peace.

“Children are NOT a target, and yet 1 child has already been killed and 11 injured,” Mkhitarian said in a statement.

Forced... Cont'd From page 7

“The EU calls on Azerbaijan to allow immediate and unimpeded humanitarian access to the population in need, including through a full re-opening of the Lachin corridor in line with the ICJ Orders of February and July 2023. The humanitarian actors should be able to operate freely. The EU and its Member States stand ready to provide urgent humanitarian assistance.

“The EU calls on Baku and Karabakh Armenians to urgently engage in a comprehensive and transparent dialogue.

“Azerbaijan bears the responsibility to ensure the rights and security of the Karabakh Armenians, including their right to live in their homes without intimidation and discrimination. Forced displacement of the civilian population through military or other means will be met with a strong response by the EU.

“The EU stands ready to take appropriate actions in the event of a further deterioration of the situation.

“The EU reiterates its support to the sovereignty and territorial integrity of both Azerbaijan and Armenia. We call on Azerbaijan to reaffirm its unequivocal commitment to the territorial integrity of Armenia, in line with the 1991 Almaty Declaration. “The EU stands ready to further support the democratically elected authorities of Armenia: the resilience, security and continuation of democratic reforms in the country. The European Union Mission in Armenia (EUMA) will continue to observe and report on the security situation along the Armenian side of the international border with Azerbaijan.

“The EU calls for the resumption of negotiations between Armenia and Azerbaijan on all pending issues, in view of the conclusion of a peace treaty, and remains fully committed to supporting such negotiations.

“The European Union remains fully committed to facilitating dialogue between the sides, notably under the auspices of the European Council President with support of the EU Special Representative, in order to ensure long-lasting peace for the benefit of all people of the region.”

Armenian Church calls on international organizations to adequately respond to Azeri genocidal actions in NK

The Armenian Church has called on all international organizations to adequately respond to Azerbaijan’s genocidal actions against Nagorno-Karabakh.

“With deep concern, we were informed that Azerbaijan has launched large-scale military operations against Artsakh under the false pretext of “anti-terrorist operation”, shelling the peaceful settlements of Artsakh, targeting the capital Stepanakert. We strongly condemn this next hostile action of Azerbaijan and call on all international structures to restrain the authorities of Azerbaijan and adequately respond to the genocidal actions of Azerbaijan,” the Mother See of Holy Etchmiadzin said in a statement on Tuesday, after Azerbaijan launched a massive bombardment in Nagorno-Karabakh.

Freedom House strongly condemns Azerbaijani government’s violent attacks in Nagorno-Karabakh

The Washington-based Freedom House think tank has strongly condemned Azerbaijan’s violent attacks in Nagorno-Karabakh and warned that any attempt to forcibly change the region's demographics is illegal and unacceptable.

“We strongly condemn the Azerbaijani gov’t’s violent attacks in Nagorno-Karabakh, heightening the risk of ethnic cleansing against the region’s Armenian population. Any attempt to forcibly change the region's demographics is illegal & unacceptable. We urge the international community to protect the civilian population in Nagorno-Karabakh, prevent crimes against humanity in the region, & hold the Azerbaijani gov’t accountable for the wellbeing of Armenians in the region,” Freedom House said in a statement on X.

VISIT ABAKA NEWS
www.abakanews.org

Armenia... Cont'd From page 7

the ceasefire to be respected. narrative. But on the other hand, of course, the safety of our compatriots of Nagorno-Karabakh is among our obligations,” Pashinyan said.

PM Pashinyan said that the government of Armenia made preparations for accommodating approximately 40,000 families, but did not announce this for a reason. “Why don’t we want to announce this? Because we believe that the Armenians of Nagorno-Karabakh should live in their homes, in their homeland, in dignity and safety. Today, at this moment, our assessment is that there is no direct danger facing the civilian population of Nagorno-Karabakh,” Pashinyan said.

Up to 1,300 civilians are now accommodated in the Russian peacekeeping base in NK. Pashinyan said the government of Armenia is ready to take possible steps but the problem is the blockade of Lachin Corridor.

Pashinyan said he has information that yesterday more than 10 thousand civilians were told to gather near the Stepanakert airport. “They were told to go there because it’s possible they would be transported to Armenia, but they were photographed and told as if Armenia isn’t allowing their transfer. It is clear for me that this is being done to cause domestic turmoil and chaos in Armenia,” Pashinyan warned.

Since the very first moment of the Azeri attack in NK, Pashinyan ordered his deputy to centralize resources in order to manage the possible inflow of people and accommodate them. “We didn’t announce about this because Armenia is not engaged in a policy of depopulating Nagorno-Karabakh of Armenians, it is Azerbaijan that is engaged in this policy. We can’t appear in a situation under emotions when Azerbaijan would implement its ethnic cleansing policy in NK with the hands of Armenia,” Pashinyan warned.

ԼՂ-Ի ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ԶԱՐՅԸ ԲՆՆԱՐԿՈՒԱԾ Է UNESCO-Ի ԶԱՄԱՇԽԱՐԶԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԻՍՏԻՆ

Մեծապատիվ Արաբիոյ մայրաքաղաք Ռիադի մէջ, Սեպտեմբեր 10-25, կ'իրականացուի UNESCO-ի Համաշխարհային ժառանգութեան կոմիտէի 45-րդ ընդլայնուած նիստը, որուն կը մասնակցի նաեւ ՀՀ կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարութեան պատմութեան եւ մշակոյթի յուշարձաններու պահպանութեան վարչութեան պետ, 1972թ. Մշակութային եւ բնութեան համաշխարհային ժառանգութեան պաշտպանութեան մասին համաձայնագրի համակարգող Յարութիւն Վանեանը:

ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարութեան տարածած հաղորդագրութեան համաձայն՝ Յարութիւն Վանեան իր ելոյթին ընթացքին Հայաստանի պատմութեան անունով լսարանի ուշադրութիւնը հրաւիրած այն փաստին վրայ, որ Ատրըպէյճանը, մշտապէս քաղաքականացնելով UNESCO-ի մշակութային հարթակը, անհիմն ու կեղծ մեղադրանքներ կը հնչեցնէ Հայաստանի հասցէին, եւ այդ վարքագիծը կը հակասէ կազմակերպութեան արժէքներուն եւ սկզբունքներուն:

ՀՀ ներկայացուցիչը նաեւ առարկութիւն յայտնած է Լեռնային Ղարաբաղի մէջ գտնուող Ազոխի եւ Վերին Թաղերի քարայրները Ատրպէյճանի նախնական ցանկին մէջ ներառելու ատրպէյճանական առաջարկին վերաբերելով:

Հայաստանի պատմութեան իր խօսքին մէջ նշած է, որ նախնական ցանկով արձանագրուող քարայրները կը գտնուին Լեռնային Ղարաբաղի Հաղորդի շրջանին մէջ, որ 2020թ. Ատրպէյճանի կողմէ սանձագերծուած պատերազմին հետեւանքով անցած է վերջինիս վերահսկողութեան տակ: Այդ ժամանակէն ի վեր Ատրպէյճանը ձեռնամուխ եղած է Լեռնային Ղարաբաղի մէջ հազարամեայ հայկական մշակութային ժառանգութեան՝ պետական հովանաւորութեամբ իրականացուող մշակութային ցեղասպանութեան՝ մշակութային վայրերու ոչնչացման, պղծման եւ հայկական ինքնութեան իրացման բազմաթիւ փաստագրուած դէպքերով: Հաղորդի շրջանի Մոխրենես գիւղի Սուրբ Սարգիս եկեղեցւոյ՝ վերջերս առնուած արբանեակային լուսանկարները, ի թիւս այլոց, կը ծառայեն իբրեւ Ատրպէյճանի կողմէ ոչ միայն հայկական մշակութային ժառանգութեան, այլեւ Արդարադատութեան միջազգային դատարանի որոշման անտեսման վառ օրինակ, որ 2021 թուականի Դեկտեմբեր 7-ի որոշումով՝ կը պարտադրէ Ատրպէյճանին «ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ կանխելու եւ պատժելու վանտալութեան եւ պղծման գործողութիւնները՝ ուղղուած հայկական մշակութային ժառանգութեան, ներառեալ՝ եկեղեցիներու եւ այլ պաշտամունքի վայրերու, յուշարձաններու, տեսարժան վայրերու, գերեզմանատուներու եւ արտեֆակտներու դէմ»:

Մէջբերուած է նաեւ 2022 թուականի Մարտ 10-ի Եւրոխորհրդարանի ընդունած բանաձեւը, որով կազմակերպութիւնը կը դատապարտէ Ատրպէյճանը Լեռնային Ղարաբաղի մէջ մշակութային ժառանգութեան ոչնչացման, Ատրպէյճանի մէջ հայատեացութեան տարածման համար:

Յարութիւն Վանեան նշած է, որ մինչեւ այժմ Ատրպէյճանը կը հրաժարի Լեռնային Ղարաբաղ եւ հարակից տարածքներ մուտքի իրաւունք տրամադրելէ UNESCO-ի փաստահաւաք առաքելութեան՝ կատարելու կարեւորագոյն մշակութային արժէքներու գոյքագրում, որ առաջարկուած էր UNESCO-ի Գըլխատր տնօրէնին կողմէ 2020 թուականի Նոյեմբերին՝ իբրեւ տարածաշրջանի ժառանգութեան արդիւնաւետ պաշտպանութեան նախապայման: 2022 թուականի Դեկտեմբեր 12-էն ի վեր, Լեռնային Ղարաբաղի անմարդկային շրջափակման հետ մեկտեղ, Ատրպէյճանի այս գործողութիւնները կը վկայեն բնիկ հայ բնակչութեան ոչնչացման եւ անոր մշակութային ժառանգութեան ցանկացած հետք ջնջելու ցեղասպան մտադրութեան մասին:

Շեշտուած է նաեւ UNESCO-ի առաքելութեան տեղակայման հրատապ անհրաժեշտութիւնը եւ ընդգծուած Հայաստանի պատրաստակամութիւնը՝ համագործակցելու այդ հարցով UNESCO-ի հետ:

19 DAYS
MARCH 16 TO APRIL 3RD 2024

EASTER TOUR TO EGYPT

Cairo, Alexandria, Aswan, Abu Simbel, Luxor, Hurghada

A unique opportunity to visit PHARAOH'S LAND

LIMITED SPACE
\$US 3475*

(land cost + 2 interior flights)

Open to all from anywhere in the world

Kayané (514) 983-4759 - Nora (438) 889-4743

Tekeyan (514) 747-6680
centretekeyan@bellnet.ca

ԻՆՆ ԿՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ...

Շար. - էջ 4 - ԷՆ

Ինչ կը վերաբերի Ռուսիա «չի կրնար, կամ չի ցանկար» ձեռնարկման, ապա անոնք փոխկապակցուած են: Չի կրնար իրականացնել իր պարտաւորութիւնները, քանի որ չի ցանկար փճացնել Ատրպէյճանի ու Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները: Չի կրնար, քանի որ իր միջոցները բաւական սահմանափակ են, որպէսզի մէկ զանգի միջոցաւ փորձէ հարցեր լուծել: Հետեւաբար Ռուսիա պիտի խուսափի իր համար անցանկալի հետեւանքներէ, պիտի փորձէ ճնշում գործադրել աւելի թոյլ խաղացողի վրայ:

– Կարելի է ըսել, որ Փաշինեան-Էրտողան հեռախօսազրոյցը ոչ այնքան հայ-ռուսական կապերու լարուածութեան արդիւնք էր, այլ պայմանաւորուած էր Հայաստանի կողմէ նոր իրավիճակի ընդունմամբ:

Ի հարկէ: Նախապէս նման իրավիճակի մէջ առաջին զանգը տեղի կ'ունենար Մոսկուայի հետ: Մենք Մոսկուայէն կը սպասէինք լուծումներ: Սակայն, օրինակ, Արցախի հարցով անցեալ տարուան Դեկտեմբերէն կը նկատենք Ռուսիոյ անզօրութիւնը: Եթէ լարուածութեան հարցով Հայաստան կը բանակցի Թուրքիոյ հետ, կը նշանակէ, որ կը կարծէ, թէ Թուրքիան ունի ոչ պակաս հնարաւորութիւններ ազդելու Ատրպէյճանի դիրքորոշման վրայ: Սակայն պէտք է նշել, որ պատերազմի վտանգը ի սպառ չէ վերացած, հայկական կողմի գործուն բանակցութիւնները որոշ չափով իրենց ազդեցութիւնը թողած են:

Գրեթէ բոլոր միջնորդներու ուղերձները կը վերաբերին հայ-ատրպէյճանական բանակցութիւններու խթանման:

Ներկայ պայմաններուն մեր հիմնական քաղաքականութիւնը հնարաւոր պատերազմի բացառումն է, եւ իրավիճակը «ձգել» այնքան, որ սեփական կարողութիւնները վերականգնելով՝ ժամանակ շահինք: Պէտք է սպասենք, որ իրավիճակը աշխարհին մէջ աւելի կայունանայ, որպէսզի պատերազմը ընդունելի չըլլայ համաշխարհային խաղացողներուն համար: Իսկ այժմ Նոյնիսկ Արեւմուտքի համար ձեռնտու է սահմանափակ պատերազմը, քանզի այդ պարագային այն կրնայ աւելի մօտեցնել Ռուսիան տարածաշրջանէն դուրս թողնելու ծրագիրին: Հետեւաբար՝ կան խաղացողներ, որոնց ձեռնտու է ռազմական սրացումը՝ բացառութեամբ ի հարկէ Ռուսիոյ եւ Իրանի:

Սազօ Արեան

ՄԷԿ Մշակութային Յանձնախումբ եւ Թերէեան Մշակութային Միութիւն

միասնաբար կը հրատիրեն ձեզ

Պատմաբան UCLA Փրօֆ. Դոկտ. Մեայոհ Դաիթ Սալանեանի Early Modernity & Mobility անգլերէն լեզուով գրքի գինեձօնին:

Bolsahay Cultural Centre
2855, rue Victor Doré
Montréal, QC, H3M 1T1

Կիրակի 15 նոյեմբեր 2023 ժամը 19ին

megbolsahay@gmail.com | Bolsahay Centre | @MEGBolsahay

«ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»-ի ԿՐԹԱԹՈՇԱԿ

**PASDERMAJIAN FOUNDATION SCHOLARSHIP
FONDATION PASDERMAJIAN BOURSE D'ÉTUDES**

**«Բաստրմաճեան Հիմնադրամ»-ի
2023-2024 ուսումնական տարեշրջանի
համալսարանական կրթաթոշակի դիմումագրերը
պիտի ընդունուին մինչեւ՝ 1 Նոյեմբեր 2023**

Թեկնածուն պարտի ըլլալ՝

- Համալսարանական ուսանող՝ Պսակաւոր, Մագիստրոս կամ Դոկտորական աստիճանի:
- Յաջող իր ուսումնական արդիւնքներուն մէջ եւ գործունէայ տեղական եւ ի մասնաւորի հայկական կազմակերպութիւններէ եւ միութիւններէ ներս:
- Շրջանաւարտ՝ Մեծն Մոնթրէալի մէջ գործող հայկական երկրորդական վարժարանէ մը:
Եթէ վարժարանը այդ ուսումնական տարեշրջանի ընթացքին երկրորդական 5րդ կարգ չունի, ուրեմն տուեալ վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները՝ շրջանաւարտ կը նկատուին:

*Բարեհաճեցէ՛ք 2023-2024 տարեշրջանի
դիմումագրերը պատուիրել կապուելով
հետեւեալ է-նամակի հասցէին՝
pasdermajian.scholarship@gmail.com*

**Նկատի պիտի առնուին միայն լրիւ ամբողջացած
եւ է-նամակով ուղարկուած դիմումագրերը,
պահանջուած փաստաթուղթերով :**

ՄՈՍԿՈՒԱ. «ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲՂԻ ԿԱՐԳԱՒՈՐՍԱՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԻՆ ԿՐԱՅ ԱՐՄԱՏԱՊԷՍ ԱԶՂԵՅ ԵՐԵՒԱՆԻ ԿՈՂՍԵ 2022-ԻՆ ԵՒ 2023-ԻՆ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԵՋԱԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒՆ ՄԵՋ Լ. ՂԱՐԱԲՂԸ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԻՆ ՄԱՍ ՃԱՆՉՆԱԼԸ»

Բուսիոյ արտաքին գործոց Նախարարութիւնը Արցախի շուրջ ստեղծուած կացութեան վերաբերեալ հրապարակած է հետեւեալ յայտարարութիւնը.

«Լեռնային Ղարաբաղի մէջ զինեալ դիմակայութեան կտրուկ սրման վերաբերեալ հակամարտող կողմերուն կոչ կ'ուղղենք անյապաղ դադրեցնելու արհեստագործութիւնը, դադրեցնելու զինուորական գործողութիւնները եւ բացառելու քաղաքային զոհերը:

«Լեռնային Ղարաբաղի կարգաւորման ճակատագիրին վրայ արմատապէս ազդած է Երեւանի կողմէ 2022 թուականի Հոկտեմբերին եւ 2023 թուականի Մայիսին Եւրոպական Միութեան հովանիին տակ տեղի ունեցած վեհաժողովներուն մէջ Լեռնային Ղարաբաղը Ատրպէյճանի տարածքին մաս ճանչնալը: Ասիկա փոխեց հիմնարար պայմանները, որոնց պարագային ստորագրուած է Բուսիոյ, Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի ղեկավարներու 9 Նոյեմբեր 2020-ի յայտարարութիւնը, ինչպէս նաեւ ռուսական խաղաղապահ զօրակազմի դրութիւնը:

«Շրջանին մէջ տեղակայուելի ի վեր ռուսական խաղաղապահ զօրակազմը բարեխղճօրէն կատարած է զինադադարի պահպանման եւ ատրպէյճանական ու հայկական կողմերուն միջեւ կապերու ապահովման խնդիրները:

Մեր խաղաղապահները այդտեղ համակարգած են մարդասիրական կացութիւնը շտկելու ջանքերը, ինչպէս նաեւ նպաստած են Պաքոյի եւ Ստեփանակերտի միջեւ ուղիղ երկխօսութեան մեկնարկին: Նոյնիսկ այս ժամերուն ռուսական խաղաղապահ զօրակազմը օգնութիւն կը ցուցաբերէ խաղաղ բընակչութեան, ներառեալ բժշկական օգնութիւն, կը զբաղուի տարիանումով:

«Այժմ գլխաւորը անյապաղ վերադարձն է դարաբարեան հիմնախնդիրի խաղաղ լուծման բոլոր քայլերը ներառող 2020-2022 թուականներուն ձեռք բերուած բարձրագոյն մակարդակով եռակողմ համաձայնութիւններու թրջաթածարի իրագործման, զինեալ ճակատման դադրեցումը եւ կարելի ամէն ինչ ընելը, որպէսզի ապահովուին Լեռնային Ղարաբաղի բնակչութեան իրաւունքներն ու անվտանգութիւնը», նշուած է յայտարարութեան մէջ:

**ԹԷՔԷԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԴՈԿՏ. ՆՈՒԲԱՐ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ԱՍԵՆԱՄԵԱՅ ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇՇՈՒԹԻՒՆ**

Մտաւորական, լրագրող, հասարակական գործիչ եւ ՌԱԿ բազմաթիւ թերթերու շուրջ կէտարեայ խմբագիր Դոկտոր Նուպար Պերպերեանի 2023 թուականի մրցանակաբաշխութեան դիմելու մեկնարկը տրուած է:

Նուպար Պերպերեանի մրցանակը կը տրուի հայկական ծագում ունեցող ուսանողներուն, որոնք կը մասնագիտանան միջազգային իրաւունքի կամ քաղաքագիտութեան մէջ:

Մրցանակաբաշխութիւնը սահմանուած է մտաւորականի կտակին համաձայն, իսկ Պերպերեան կ'եանքէն հետագած է 2016 թուականի Նոյեմբեր 23ին, 94 տարեկան հասակին:

Մրցանակաբաշխութեան մասնակցելու պահանջներն են՝

- 1) կրնան մասնակցիլ ուսումնական հաստատութիւններու՝ հայկական ծագում ունեցող ուսանողները, որոնք գլխաւորապէս մասնագիտացած են կամ միջազգային իրաւունքի, կամ քաղաքագիտութեան մէջ:
- 2) դիմորդը պէտք է ամբողջական դրոյթով ներգրաւուած ըլլայ աշխարհի հաւատարմագրուած քոլէճներու կամ համալսարաններու պաքալորէայի կամ ասպիրանթուրայի ծրագիրներով:
- 3) դիմորդը պէտք է ներկայացնէ ամբողջական տեղեկատուութիւնը, որ սահմանուած է դիմումի ձեւով:
- 4) դիմորդը պէտք է ներկայացնէ քոլէճի գրագրի պատճէնը:
- 5) դիմորդը պէտք է ներկայացնէ դիմանկար:
- 6) դիմումը հնարաւոր է ստանալ Tcadirector@aol.com էլեկտրոնային փոստին գրուած նամակի միջոցով:
- 7) դիմորդները պէտք է դիմումները ներկայացնեն էլեկտրոնային տարբերակով՝ ուղարկելով Tcadirector@aol.com հասցէով:
- 8) յայտերի ընդունման վերջնաժամկէտը 2023 Սեպտեմբեր 30-ն է:
- 9) հիմնադրամի կառավարիչները 2023 թ. Հոկտեմբերին կը քուէարկեն որակաւորուած յաղթողներու օգտին՝ հաշուի առնելով իւրաքանչիւր դիմումատուին ներկայացուցած դիմումը:
- 10) յաղթողը կամ յաղթողները կը ստանան իրենց մրցանակները 2023 Նոյեմբերին:
- 11) յաղթողները իրաւասու չեն կրկին դիմել մրցանակի համար:

Ուղղորդաւոր, ԱՄՆ

Tekeyan Cultural Association, Inc.

Dr. Nubar Berberian 2023 Annual Awards

Dr. Nubar Berberian, intellectual, journalist, activist and editor of many ADL daily newspapers for more than 50 years passed away at the age of 94 in November 23, 2016. In his Will, Dr. Berberian directed his Trust Fund managers to appropriate awards every year to college students of Armenian descent worldwide who major in either International Law or Political Science.

ELIGIBILITY AND REQUIREMENTS

- 1) Eligible recipients are college students of Armenian descent who major in either International Law or Political Science.
- 2) Applicant must be enrolled in a full-time graduate program in a fully accredited college or university in the world.
- 3) Applicant must provide all of the information requested on the application form.
- 4) Applicant must submit a copy of his or her most recent college transcript.
- 5) Applicant is to include a small head and shoulders self-portrait.
- 6) Application could be received by requesting from Tcadirector@Aol.com.
- 7) Applicants should submit applications electronically (via email) to: Tcadirector@Aol.com.
- 8) The deadline of receiving the applications is **September 30, 2023**.
- 9) The administrators and managers of the fund will vote the qualified winners in **October, 2023** based on the merits of each applicant.
- 10) The winners will receive their awards in **November, 2023**
- 11) Winning applicants are not eligible to apply again.
- 12) This announcement is published in Armenian, English, French and Spanish.

Watertown, MA, August 10, 2023